SERYENG PANAYAM 2014-2015

Parangal sa Mga Awtor ng "Mga Agos sa Disyerto"

Efren Abueg*Dominador Mirasol*Rogelio Ordoñez*Edgardo Reyes*Rogelio Sikat

Kapit sa Patalim, Liwanag sa Dilim: Ang Wika at Panitikang Filipino sa Kurikulum ng Kolehiyo (1996-2014)

David Michael M. San Juan[1]
Departamento ng Filipino, De La Salle University-Manila

ABSTRAK

Ipinataw ng gobyerno ng Pilipinas ang bagong General Education Curriculum (GEC) alinsunod sa programang K to 12, at sa pamamagitan ng kontrobersyal na Commission on Higher Education/CHED Memorandum Order (CMO) No. 20, Series of 2013. Bunsod ng nasabing CMO, burado na ang espasyo ng wika at panitikang Filipino sa kurikulum ng kolehiyo, ngunit dahil sa kolektibong protesta ng mga grupong makabayan sa bansa, nagsasagawa ng konsultasyon ang CHED hinggil sa posibilidad na magkaroon pa rin ng asignaturang Filipino sa kolehiyo, at puspusang gamitin bilang wikang panturo ang wikang Filipino. Layunin ng papel na ito na ilahad ang pagsulong at pagbura sa mga tagumpay ng wika at panitikang Filipino sa kurikulum ng kolehiyo mula 1996 hanggang 2014. Saklaw nito ang pagbabalik-tanaw sa mga polisiya noong panahong kolonyal bilang batayan ng malalim na pagsusuri sa mga kaugnay na kontemporaryong polisiya sa panahong neokolonyal. Sa pangkalahatan, ang papel na ito'y manipesto rin sa paggigiit ng espasyo para sa wika at panitikang Filipino sa kurikulum ng kolehiyo, lagpas pa sa kapit-sa-patalim na pag-iral nito sa panahong neokolonyal na walang ipinag-iba sa karimlang tinatanglawan ng sulong aandap-andap man ay hindi naman namamatay.

Sa pangkalahatan, regresibo o paurong ang takbo ng pagpaplanong pangwika sa Pilipinas sa kasalukuyan. Pagkatapos ng ilang dekada ng matagumpay bagamat kapit-sa-patalim pa rin na Filipinisasyon ng sistemang pang-edukasyon kasabay ng pag-abante ng wikang Filipino bilang dominanteng wika sa pambansang midya at bilang *lingua franca* ng buong kapuluan, narito't nakaambang burahin ng CHED Memorandum Order No. 20, Series of 2013 ang wika at panitikang Filipino sa kolehiyo. Upang

[1]Associate professor sa Departamento ng Filipino ng DLSU-Mani; Board Member, Pambansang Samahan sa Linggwistika at Literaturang Filipino (PSLLF), Ink.; executive council Member, NCCA-National Committee on Language and Translation; public information officer, Alliance of Concerned Teachers-Private Schools (ACT-Private)

mapatunayan na paurong ang takbo ng pagpapaplanong pangwika sa bansa, kailangang balikan ang kasaysayan.

Ilang Tala sa Patakarang Pangwika ng Pilipinas

Bilang panimula, para sa simpleng pagtalakay, nililimitahan ng papel na ito sa tatlong panahon ang pagsusuri sa patakarang pangwika ng Pilipinas: panahong rebolusyunaryo (1896-1899); panahong kolonyal (1899-1946) at panahong neokolonyal (1946-kasalukuyan).

Alinsunod sa Konstitusyon ng Biak-na-Bató (1897), Tagalog ang magiging opisyal na wika ng bansa. Ang gayong probisyon ay produkto ng paggamit ng Katipunan sa Tagalog bilang wika ng komunikasyon, gaya ng pinatutunayan sa lahat ng mga dokumentong inilabas nito, at ayon na rin sa "Kartilyang Makabayan: Mga Tanong at Sagot Ukol Kay Andrés Bonifacio at sa KKK" na sinulat ni Hermenegildo Flores (1922). May mga pahiwatig na hindi naging problema ng Katipunan ang paggamit sa Tagalog bilang wika ng komunikasyon sapagkat may mga kasapi rin itong taga-Visayas gaya nina Francisco del Castillo at Candido Iban na noong 1895 ay nag-ambag ng salapi sa kilusang rebolusyunaryo para sa pagbili ng pang-imprenta, at may sapat din namang kontak ang Katipunan sa Mindanao upang ligtas na makapaglakbay ang mga sugo nito kay Dr. Jose Rizal sa Dapitan, Zamboanga noong 1896. Sa Kartilya ng Katipunan (c.1892), ipinaliwanag din na ang "...salitang tagalog katutura'y ang lahát nang tumubo sa Sangkapuluáng itó; sa makatuid, bisaya man, iloko man, kapangpangan man, etc., ay tagalog din." Bagamat hindi nagkaroon ng sapat na panahon ang mga rebolusyunaryong anti-Espanya sa bansa na isakatuparan ang pagkakaroon ng wikang pambansa, malinaw na may programa sila para roon at hindi malaking isyu sa kanila ang pagkakaroon ng wikang pambuklod.

Dinagit ng agilang Norte Amerikano ang noo'y sisiw pa lamang na bansang Pilipinas. Noong 1899 ay sinimulan ng mga Amerikano ang direktang pagsakop at pag-okupa sa kapuluan, at kasabay nito'y ipinataw rin ng US Army ang wika ni Uncle Sam saanman sila magtagumpay. Noong 1901 at 1902, mahigit 1,000 gurong Amerikano ang dumaong sa Pilipinas upang magsilbi sa sistemang pang-edukasyon na ipinataw ng gobyernong kolonyal. Ingles ang opisyal na midyum ng sistemang pang-edukasyong ito. Mula noon, tila Ingles pa rin ang wikang opisyal sa edukasyon, kung babasahin ang lahat ng mga dokumentong inilalabas ng mga ahensyang pang-edukasyon at ng buong gobyerno mismo, na pawang nasa Ingles ang karamihan.

Alinsunod naman sa Saligang Batas ng 1935, ang Kongreso ay gagawa ng mga hakbang tungo sa pagpapaunlad at pagpapatibay ng isang wikang pambansa na batay sa isa sa mga umiiral na katutubong wika, sa pasubaling hanggang hindi nagtatadhana ng iba ang batas, ang Ingles at Kastila ay patuloy ng gagamiting mga wikang opisyal. Ang gayong probisyon ay hakbang paurong kung ihahambing sa direktang deklarasyon ng Konstitusyon ng Biak-na-Bató. Gayunman, noong 1936-1937, sa pamamagitan ng

nasabing probisyon sa Konstitusyong 1935, binuo ang Surian ng Wikang Pambansa na nagrekomendang Tagalog ang gawing batayan ng wikang pambansa. Isa lamang sa pitong kasapi ng nasabing surian ang Tagalog. Hindi agarang ginamit na midyum ng pagtuturo ang wikang pambansa kaya nananatiling malakas ang gahum ng Ingles hanggang sa kasalukuyan. Bilang asignatura naman, 1940 pa nang maging *mandatory subject* ang wikang pambansa sa mga kolehiyong normal. Mahihiwatigang iyon ay pagtatangka na simulan ang paggamit ng wikang pambansa wikang panturo. Samantala, sa panahon ng pananakop ng Hapon sa bansa, pansamantalang ipinagbawal ang Ingles at wikang pambansa ang ginamit na wikang panturo sa lahat ng antas, sa kauna-unahang pagkakataon. Gayunman, sa pagbalik ng mga Amerikano na tila pinahintulutan ng nakararaming Pilipino, muling naipataw ang Ingles bilang dominanteng wikang panturo.

Tila liwanag sa dilim na binasag ng Department Order No. 25, Series of 1974 ng Department of Education, Culture, and Sports (DECS) ang pamamayani ng Ingles sa sistemang pang-edukasyon sa pamamagitan ng paglalabas ng "Implementing Guidelines for the Policy on Bilingual Education" para sa lahat ng antas ng edukasyon (1996 pa nalikha ang CHED bilang ahensya para sa antas tersyarya). Alinsunod sa nasabing atas, ang wikang pambansa ang dapat maging wikang panturo sa "social studies/social sciences, music, arts, physical education, home economics, practical arts and character education." Samantala, Ingles naman ang gagamitin sa "science, mathematics and technology subjects." Inalingawngaw ng Department Order No. 52, Series of 1987 ang gayong atas. Bagamat ang ilang probisyon ng patakaran sa edukasyong bilinggwal ay hindi na operatibo sa ilang baitang ng elementarya (dahil sa Mother-Tongue-Based Multilingual Education/MTB-MLE), malinaw na operatibo pa rin sa antas tersyarya ang patakaran sa edukasyong bilinggwal. Inilabas naman ng DECS noong 1975 ang Department Order No. 50 na nag-aatas ng pagkakaroon ng asignaturang Ingles at Pilipino sa kurikulum sa antas tersyarya. Hindi ganap na naipatupad ng maraming paaralan ang gayong probisyon, batay na rin sa pahiwatig sa pagsusuri ni Dr. Clemencia Espiritu sa pagpapatupad ng edukasyong bilinggwal: "At the tertiary level, it appeared that the policy is not a priority. Many institutions seemed to have put more premium on the use and teaching of English, the main language aspiration of many Filipinos." Nang maitatag ang CHED, tinangka nito na isaayos ang General Education Curriculum (GEC). Alinsunod sa CMO No. 59, Series of 1996, at CMO No. 4, Series of 1997, *mandatory* sa lahat ng kurso ang wikang Filipino, at ang panitikang Filipino naman ay *mandatory* sa mga nag-aaral ng kursong saklaw ng HUSOCOM o Humanities, Social Sciences, at Communication.

Sa bilang ng mga yunit, pantay ang Ingles at Filipino sa CMO No. 59, Series of 1996. Para naman sa mga asignaturang "Literatures of the Philippines" at "Literatures of the World," maaaring gamitin ang mga tekstong Filipino at Ingles. Gayunman, iiyamado pa rin nang kaunti ang Ingles dahil sa may *mandatory* na *placement test* sa Ingles ang

mga mag-aaral bago sila kumuha ng English 1. Ang mga bumagsak sa *placement test* ay obligado pang kumuha ng English Plus, bago ang English 1. Bukod dito, sa maraming paaralan, Ingles ang *default language* para sa "Literatures of the World" kahit na malinaw sa CMO No. 59 na **pwede** ring gamitin ang Filipino sa pagtuturo ng asignaturang iyon. Samantala, sa CMO No. 4, Series of 1997, binawasan ang mga yunit ng Filipino, Ingles, at Panitikan, para sa mga kumukuha ng kursong hindi saklaw ng HUSOCOM.

Pagbura sa Filipino sa Kolehiyo at Kritik sa "Paglilipat" ng Mga Asignatura Mula Kolehiyo Tungong *Senior High School*

Fast forward sa 2013, binura sa kolehiyo ang asignaturang Filipino sa pamamagitan ng CMO No. 20, Series of 2013 gaya ng nasa pigurang[2] ito na nagpapakita ng mga asignatura sa bagong General Education Curriculum (GEC):

Type	Courses	
Core • 9 courses • 3 units each • 24 units total	1. Understanding the Self 2. Readings in Philippine History 3. The Contemporary World 4. Mathematics in the Modern World	5. Purposive Communication 6. Art Appreciation 7. Science, Technology and Society 8. Ethics
Electives • 3 courses • 9 units total	Choices on: 1. Arts & Humanities 2. Social Sciences & Philosophy 3. Mathematics Science & Technology	
Mandated	Life & Works of Rizal (3 units)	

Bagamat sa p. 6 ng CMO No. 20, Series of 2013 ay may paconsuelo de bobong deklarasyon na "*The general education courses maybe taught in English or Filipino,*" malinaw na English ang *default language* ng mismong CHED, ng mismong gobyerno, at ng napakaraming kolehiyo/unibersidad sa Pilipinas kaya ang probisyon sa opsyonal na paggamit ng Filipino bilang wikang panturo ay lalong lumalabnaw at nawawalang-saysay sa aktwal. Pansinin na ang may salin lamang sa dokumento ay mga pamagat ng *core courses*. Pansinin din na sa maraming kolehiyo at unibersidad, English Department o mga English-speaking departments ang *lead department* sa asignaturang Purposive Communication. Hindi pa rin naman ganap na handa ang mga guro at estudyante para sa Filipinisasyon ng nakararaming asignatura sa GEC. Samakatwid, wala talagang espasyo ang Filipino sa bagong GEC, bilang asignatura man o bilang wikang panturo. Ang pagbura sa Filipino sa kolehiyo ay hakbang paurong sapagkat

[2]Mula rito ang pigura: http://ceap.org.ph/upload/download/20129/18819219711_1.pdf

babawasan nito ang oportunidad para sa intelektwalisasyon[3] ng wika. Kung seryoso ang gobyerno sa pagtataguyod sa paggamit ng Filipino bilang wikang panturo, kinakailangang pataasin pa ang kasanayan ng mga estudyante sa intelektwal na paggamit nito, kaya kailangan talagang magkaroon pa rin ng asignaturang Filipino sa kolehiyo.

Hindi totoo na kaya binura sa kolehiyo ang asignaturang Filipino ay inilipat lamang ang mga asignaturang Filipino sa *senior high school*. Iba ang nilalaman ng kasalukuyang itinuturo sa kolehiyo kaysa sa nilalaman ng ituturo sa *senior high school*. Hindi masasaklaw ng mga asignatura sa *senior high school* ang mga nilalaman at tinatalakay sa asignaturang Filipino sa kolehiyo. Sa lumang GEC, 6 hanggang 9 yunit ang asignaturang Filipino alinsunod sa CMO No. 04, Series of 1997[4] (6 na yunit para sa mga estudyanteng hindi HUSOCOM/Humanities, Social Sciences, Communication ang kurso, at 9 na yunit para sa mga estudyanteng HUSOCOM). Bukod dito, may komponent na Filipino sa 3 na yunit ng asignaturang Literature of the Philippines alinsunod sa CMO No. 59, Series of 1996[5] na naging *optional* na lamang para sa mga estudyanteng hindi HUSOCOM ang kurso sa paglalabas ng CMO No. 04, Series of 1997. Karaniwan, ang 6 hanggang 9 na yunit ng asignaturang Filipino sa lumang GEC ay nakapokus sa: Komunikasyon (Filipino 1); Pagbasa at Pagsulat/Pananaliksik (Filipino 2); Wika at Kultura o kaya'y Retorika (Filipino 3).

Sa De La Salle University (DLSU)-Manila, tinumbasan ng FILKOMU (Komunikasyon sa Filipinolohiya), FILDLAR (Filipino sa Iba't Ibang Disiplina at Larangan) at WIKAKUL (Wika at Kultura). Sa *senior high school* ng K to 12, narito ang mga asignaturang Filipino: Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino; Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik; at Pagsulat sa Filipino sa Piling Larangan (*track-based:* magkakaiba ang para sa Tech-Voc; Sining at Disenyo; Isports; Akademik).

Pansinin na ang Filipino 1 at Filipino 2 ay parang tinatapatan ng Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino, at Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik sa *senior high school*. Gayunman, maraming paksa sa Filipino 1 at 2 sa kolehiyo na hindi maituturo sa *senior high school* batay na rin sa inilabas na set ng *competencies* ng DepEd. Halimbawa, walang pagsasalin/*translation* sa iba't ibang larangan para sa asignaturang Filipino sa *senior high school* na panlahat (Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino, at Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik) na bahagi ng Filipino 2 ng silabus na ituturo sa DLSU-Manila at sa marami pang kolehiyo at unibersidad. Gayundin, hindi

[3] Ang intelektwalisasyon ay tumutukoy sa proseso ng pagpapaunlad ng intelektwal na paggamit ng isang wika sa iba't ibang *field* o larangan.

[4] Masisipat sa www.dlsu.edu.ph/offices/iaa/downloads/CHED-MEMO-59-1997.pdf

[5] Masisipat sa www.dlsu.edu.ph/offices/iaa/downloads/iaa-cmo-no-59-series-1996.pdf

lahat ng *track* sa Pagsulat sa Fil[illegible] Piling Larangan ay may komponent na pagsasalin. Dapat ding bigyang-di[illegible]ng-iba ang direksyon ng Filipino 2 na karaniwang Pagbasa AT Pagsulat ang [illegible], di gaya ng nasa *track-based* na *senior high school* na pagsulat lamang ang p[illegible]. Samantala, bagamat sa unang tingin, tila bahagi ng Komunikasyon at Panana[illegible]ng Wika at Kulturang Pilipino ang mga paksa ng Filipino 3 (WIKAKUL) na nasa [illegible] kurikulum, makikitang malilit na porsyento lamang ng Komunikasyon at Panana[illegible]ang nakatuon sa "panimulang pag-aaral sa mga etnolinggwistikong grupo sa Pilipinas mula Hilaga hanggang Timog" na siyang pokus ng WIKAKUL ng DLSU-Manila.

Bukod sa mga ito ay marami pang paksa sa Filipino 1, 2 at 3 sa kolehiyo na hindi kayang saklawin ng mga asignaturang nasa *senior high school*. Sa pangkalahatan, dapat bigyang-diin na iba ang dulog ng pagtuturo ng Filipino sa GEC sa kolehiyo, *versus* sa *track-based* na dulog ng Filipino sa *senior high school*. Sa GEC sa kolehiyo, ang mga estudyante ay parang mga *runner* na tatakbo sa maraming buong *field*, samantalang isang *field* lang at isang direksyon lang ang tatakbuhan ng mga estudyante sa *senior high school*.

Samantala, wala na ring espasyo para sa panitikan sa mga *core courses* sa bagong GEC, bagamat maaaring maging bahagi ito ng *core subject* na Art Appreciation, o kaya'y ng mga *elective* gaya ng Great Books. Malinaw kung gayon na bukod sa wikang Filipino, *casualty* rin ng bagong kurikulum ang panitikan, na wala na sa kolehiyo at wala rin sa *senior high school*.

Samakatwid, ang "paglilipat" ng mga asignatura mula kolehiyo tungong *senior high school*, at ang pagbabawas ng asignatura sa GEC para lamang magdagdag sa *high school*, ay hindi simpleng paglilipat at pagbabawas. Nangangahulugan ito ng pagpapalabnaw sa *general education* sa kolehiyo, at paglala ng teknikalisasyon ng edukasyon sa *high school*. Tahas na *track-based* ang huling taon ng *senior high school*, di gaya ng *general education* sa kolehiyo na sadyang malawak at masaklaw sapagkat pantahat. Ang *senior high school* sa Pilipinas, lalo na ang huling taon nito, ay nakapokus na lamang sa pagiging manggagawa ng estudyante, samantalang ang *general education* sa kolehiyo ay naglalayong linangin ang pagiging tao ng estudyante, lagpas sa mga kadenang ekonomikong nakatali sa pagiging manggagawa. Ayon nga kay Carol Geary Schneider (2009), presidente ng Association of American Colleges and Universities, "...a liberal education also engages students with the wider world and deliberately cultivates both the capacities to make sense of complexity and the commitment to consider responsibilities to the larger community. It prepares graduates not just to ride out this economic storm, or the next one, but to chart a journey through them...a great education and narrow technical training are not one and the same."

Ayon naman sa artikulong "Who Killed the Liberal Arts? And why we should care" ni Joseph Epstein (2012): "The death of liberal arts education would constitute a serious subtraction. Without it, we shall no longer have a segment of the population that has a proper standard with which to judge true intellectual achievement. Without it, no one can have a genuine notion of what constitutes an educated man or woman, or why one work of art is superior to another, or what in life is serious and what is trivial. The loss of liberal arts education can only result in replacing authoritative judgment with rivaling expert opinions, the vaunting of the second- and third-rate in politics and art, the supremacy of the faddish and the fashionable in all of life. Without that glimpse of the best that liberal arts education conveys, a nation might wake up living in the worst, and never notice." Maganda ring pagnilayan ang winika ni Mr. Glenn Holland, isang guro sa pelikulang "Mr. Holland's Opus" (1995) na tumatalakay rin sa unti-unting pagkamatay ng General Education/ Liberal Arts subjects sa Estados Unidos: "Well, I guess you can cut the arts as much as you want, Gene (school principal). Sooner or later, these kids aren't going to have anything to read or write about...You people create a new generation of children who will not have the ability to think or create or listen..." Bunsod ng pagbibigay-tuon ng K to 12 sa teknikal at komersyal na aspekto ng edukasyon, makabuluhang banggitin naman ang puna ni Mr. Chipping, guro sa pelikulang "Goodbye Mr. Chips" (1939) sa edukasyong robotiko at komersyal: "I know the world's changing. I see old traditions dying one by one. Grace, dignity, feeling for the past. All that matters today is a fat banking account. You're trying to run the school like a factory for turning out moneymaking snobs." Sa ganitong diwa, ang malakas na GEC ay kinakailangan, taliwas sa kasalukuyang trend na pagbabawas sa GEC.

Bakit Hindi Dapat Burahin Ang Filipino at Panitikan sa Kolehiyo?

Sipatin natin ang mga asignatura sa *senior high school* na may asignaturang *level-up* sa kolehiyo upang maging malinaw na dehado ang asignaturang Filipino sa bagong GEC, at batay sa talahanayan, hindi namang kailangang burahin ang Filipino dahil hindi rin naman binura sa kolehiyo ang mga asignaturang may *counterpart* sa *senior high school.*

Asignatura sa Senior High School[6]	Asignatura sa Kolehiyo (ayon sa bagong GEC alinsunod sa CMO No. 20, Series of 2013)
Oral Communication Reading and Writing English for Academic and Professional Purposes Research in Daily Life 1	Purposive Communication

[6]Batay sa http://deped.gov.ph/index.php/resources/curriculum-guides/shs-core-subjects at http://deped.gov.ph/index.php/resources/curriculum-guides/shs-contextualized-subjects

Research in Daily Life 2	
Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik Pagsulat sa Iba't Ibang Larangan	WALA
Contemporary Philippine Arts from the Regions	Art Appreciation
Understanding Culture, Society, and Politics	The Contemporary World
General Mathematics Statistics and Probability	Mathematics in the Modern World
Earth and Life Science Physical Science Earth Science Disaster Readiness and Risk Reduction	Science, Technology and Society

Anuman ang ituro sa *senior high school*, maaari pa rin naman itong isustine at palawakin pa sa kolehiyo/unibersidad gaya ng pinatunayan ng talahanayan sa itaas, kaya basura ang argumentong "may Filipino na sa *senior high school* kaya wala na dapat sa kolehiyo."

Ang pagtuturo ng asignaturang Filipino at panitikan sa kolehiyo ay bahagi ng pagtupad sa Resolution No. 298-2011[7] ng Commission on Higher Education (CHED) hinggil sa College Readiness Standards ng Pilipinas. Saklaw ng nasabing resolusyon ang mga minimum na kasanayan na dapat matutuhan ng mga estudyante sa hayskul upang sila ay maging handa sa pagkokolehiyo. Mayroong 16 na kasanayang tinukoy ang CHED para sa Filipino, bukod pa sa mga kasanayan sa panitikan. Ang mga kasanayang iyon ay mababalewala lamang kung hindi masusustine at lalong mapalalawak sa kolehiyo sa pamamagitan ng mga asignaturang Filipino at panitikan.

Sa maraming bansang Europeo, sa Estados Unidos[8], sa mga bansa sa Timog-Silangang Asya at iba pa, bahagi ng General Education Curriculum (GEC) o ng katumbas nito, ang pag-aaral ng wikang pambansa bilang isang disiplina at salamin ng pambansang kaakuhan. Ayon sa isang papel na binasa ni Dr. Ramon Guillermo (2014),

[7] Masisipat sa: http://www.docstoc.com/docs/171297168/College%20Readiness%20Standards.pdf

[8] Halimbawa, sa College of Engineering ng Ohio State University, bahagi ng *mandatory* na GEC ang English and Communication Skills gaya ng ipinakikita sa dokumentong ito: http://www2.ece.ohio-state.edu/pdfs/GEC_07_08.pdf. *Mandatory* rin ang English at Communication sa *California* State Polytechnic University: www.csupomona.edu/~academic/catalog/gen_edu/General_Education.pdf. Sa College of Food, Agricultural, and Environmental Sciences ng Ohio State University, *mandatory* rin ang English: http://cfaes.osu.edu/students/academics/undergraduate/courses-and-general-education.

ang Bahasa Indonesia at Bahasa [redacted] ay *required subjects* sa mga unibesidad sa Indonesia, at sa Malaysia. Sa Estados Unidos ay *required* din ang kanilang wikang pambansa. Halimbawa, sa College of Engineering ng Ohio State University, bahagi ng mandatory na GEC ang English and Communication Skills. Mandatory rin ang English at Communication sa California State Polytechnic University at sa College of Food, Agricultural, and Environmental Sciences ng Ohio State University. Sa Illinois State University, *required* ang Composition as Critical Inquiry at Communication as Critical Inquiry, bukod pa sa *mandatory* rin na Language in the Humanities.

Samantala, ang panitikan naman ay bahagi ng luma at ng bagong GEC ng Harvard University. Sa lumang GEC ng Harvard, bahagi ng 11 erya ang Literature and Arts A, B, at C. Sa bagong GEC naman ng Harvard, isa sa 8 *core courses* ang Aesthetic & Interpretive Understanding (A&I). Maraming *offerings* para sa A&I ang may komponent na panitikan. Sa Columbia University, isa sa 9 *core subjects* sa GEC ang panitikan. Sa Illinois State University naman, bahagi ng *course offerings* para sa *required* na 1 kurso sa Humanities ang panitikan, bukod pa sa komponent nito sa ilang *course offerings* para sa *required* na 1 kurso sa United States Traditions gaya ng American Culture: Traditions and Texts.

Sa panahon ng patuloy na globalisasyon at ng napipintong ASEAN Integration, nararapat lamang na patibayin ng mga Pilipino ang sariling wika at panitikan, upang makapag-ambag ang mga ito sa proyekto ng global at rehiyonal na integrasyong sosyo-kultural. Samakatwid, ang pagpapalakas ng wika at panitikang Filipino sa lahat ng antas ng edukasyon ay paghahanda rin para sa ASEAN Integration at sa patuloy na globalisasyon. Mahalagang ambag sa edukasyong sosyo-kultural ng maraming estudyanteng inaasahang darating at mag-aaral sa Pilipinas mula sa mga kasapi ng ASEAN at iba pang bansa, ang asignatura sa wika, kultura at identidad ng Pilipinas. Sa panahong ito ng globalisasyon, higit na kailangan ang pagpapahatili ng wika at panitikang Filipino sa lahat ng antas ng pag-aaral upang patatagin at payamanin ang ating pagka-Pilipino.

Lagpas pa sa pag-aambag sa kultura ng daigdig, ang pagtuturo ng wika at panitikang Filipino ay paggigiit ng espasyo para sa humanidad ng mga Pilipino. Ang ating wika at panitikan ay salamin at tagapagpahayag ng ating mga hinaing, kasawian, tagumpay, kasiyahan, hinanakit, sama ng loob, pangarap, pag-asa, at iba pang damdaming nagbibigay sa atin ng lakas upang humakbang mula rito patungo sa dako pa roon ng hinahaharap. Ang pagkakait ng espasyo para sa wika at panitikang Filipino ay pagkakait ng espasyo para sa ating pagkatao at pagiging tao.

Pagtanaw sa Hinaharap: Wika at Panitikang Filipino Para sa Progresibong Lipunan

Unti-unti nang nagiging malinaw sa madla na ang kasalukuyang pakikibaka ay lagpas pa sa pagpapanatili lamang ng asignaturang Filipino sa lahat ng antas ng

edukasyon. Ang pagbura sa asignatura ng Filipino at panitikan sa antas tersyarya ay bahagi ng tila anti-nasyonalista at pro-teknikalisadong *framework* ng buong programang K to 12[9] na naglalayon lamang mabilis na makapagmanupaktura ang Pilipinas ng mga manggagawang hindi na magkokolehiyo; lalo pang iakma sa *Labor Export Policy (LEP)* ang sistemang pang-edukasyon; at gawing mas teknikalisado ngunit mas dehumanisado sa halip na progresibo ang sistemang pang-edukasyon. Nangangailangan pa ng mas komprehensibong pagsusuri sa K to 12, lalo pa at sa kasalukuyan ay lalong nagiging malawak na hindi ito dumaan sa malawak at masinsinang demokratikong konsultasyon. Tungkulin ng bawat makabayan na pangunahan ang pagmumulat, pag-oorganisa, at pagpapakilos ng sambayanan tungo sa pagbubuo ng progresibo, humanistiko, siyentipiko, at makabayang sistemang pang-edukasyon na malaya sa de-kahong pormula ng programang K to 12 na isang imposiyong mula sa itaas. Sa antas praktikal, ang paggigiit ng 9 na yunit ng wika at panitikang Filipino ay isang positibong hakbang. Alinsunod sa disenyong inter/multidisiplinari ng mga *core course* sa bagong GEC, ang mga sumusunod na asignatura'y ilan lamang sa mga opsyon na maaaring ihapag (*core course* man o *elective*): "Filipino Bilang Wikang Intelektwal sa Agham Panlipunan, Humanidades, at Agham at Teknolohiya"; "Mga Kultura ng Pilipinas: Noon at Ngayon, Lokal at Nasyonal"; "Mga Babasahin sa Araling Pilipinas (Philippine Studies)"; "Mga Panitikan ng Pilipinas"; "Mga Nobelang Filipino";

Ang bawat mamamayan ay inaanyayahang manindigan di lamang para sa wika at panitikang Filipino, kundi para rin sa mapagpalaya, progresibo, at makabayang sistemang pang-edukasyon.

A LUTA CONTINUA! TULOY ANG LABAN!

[9] Maaaring sipatin ang mga sumusunod para sa mas komprehensibong kritik sa K to 12:
http://www.docstoc.com/docs/171240244/Kritik%20sa%20Patakarang%20Pangwika%20sa%20Ilalim%20ng%20K%20to%2012.pdf
http://www.docstoc.com/docs/171241208/7156-7280-1-PB.pdf
http://www.scribd.com/doc/100173820/Alliance-of-Concerned-Teachers-ACT-Critique-of-and-Call-to-Action-on-PNoy-s-K-to-12

Year	Required Filipino Subjects for HUSOCOM Majors	Required English Subjects for HUSOCOM Majors	Required Filipino Subjects for non-HUSOCOM Majors	Required English Subjects for Non-HUSOCOM Majors
1906 - 1940	NONE	English Language and Literature Required	NONE	English Language and Literature Required
1940-1944	National language required for two semesters in second year college of Education majors (e.g. would-be teachers)	English Language and Literature Required	NONE	English Language and Literature Required
1944-1946	National language required	English was prohibited by the Japanese-sponsored republic	National language required	English was prohibited by the Japanese-sponsored republic
1946-1975	NONE	English Language and Literature Required	NONE	English Language and Literature Required
1975	National language required	English Language and Literature Required	National language required	English Language and Literature Required
1996	9 units of Filipino language are required Filipino texts covered by 3 units of Literatures of The Philippines	9 units of English are required English texts covered by 3 units of Literatures of The Philippines) 3 units of Literatures of The World	9 units of Filipino language are required	9 units of English language are required
1997	9 units of Filipino are required Filipino texts covered by 3 units of Literatures of The Philippines	9 units of English are required English texts covered by 3 units of Literatures of The Philippines) 3 units of Literatures of The World	6 units of Filipino are required Filipino texts covered by 3 units of Literatures of The Philippines	6 units of English are required Filipino texts covered by 3 units of Literatures of The Philippines 3 units of Literatures of The World

2016 (start of implementation of CMO No. 20, Series of 2013	ZERO	ZERO (but in most schools, Purposive Communication, a 3-unit subject will be mainly handled by English Departments or English-speaking Departments)	ZERO	ZERO (but in most schools, Purposive Communication, a 3-unit subject will be mainly handled by English Departments or English-speaking Departments)